

گزارش ۱-۳ طرح

" تعیین تأثیر طرح تحول سلامت بر پرداخت های غیررسمی در بخش سلامت ایران "

مجریان: دکتر امیر حسین تکیان، دکتر حامد زندیان، دکتر مینو علیپوری سخا، دکتر عاطفه اسفندیاری

پرداخت های غیر رسمی به عنوان هزینه های خارج از چارچوب تعرفه های رسمی می تواند به عنوان عامل اختلال در دسترسی و بهره گیری از خدمات سلامت و کارایی و اثربخشی سیستم و همچنین به عنوان یک مانع بر سر راه اصلاحات سلامت عمل کند. از این رو سیاست های متعددی در راستای عادلانه سازی نظام سلامت و کاهش مخاطرات اخلاقی در ایران و جهان صورت گرفته است که طرح تحول سلامت (اجرای سال ۱۳۹۳) نیز از آن جمله سیاست ها است که یکی از مهمترین اهداف آن، حفاظت مالی از خانوارها در مقابل هزینه های نظام سلامت بود.

بر اساس مطالعه حاضر بیشترین شکایات از پرداخت غیررسمی مربوط به متخصصان زنان و زایمان بوده و گروه دندانپزشکی در رتبه بعدی قرار داشتند. مطالعه نشان داد شیوع پرداخت غیر رسمی در نظام سلامت ایران ۱۶ درصد بوده و عمده پرداخت های غیررسمی به صورت پرداخت نقدی صورت می گیرد. مستندات نشان داد پرداخت غیررسمی در نظام سلامت ایران موجب از بین رفتن عدالت و برابری اجتماعی و همچنین آسیب به اعتماد بین پزشک-بیمار، ترویج تقاضای القائی و در نتیجه آسیب به عملکرد نظام سلامت شده است. طرح تحول سلامت به عنوان اصلاحاتی با هدف بهبود عدالت در نظام سلامت، با ارائه کتاب جدید ارزش های نسبی خدمات موجب تغییر رفتار پزشکان از طریق افزایش نظارت، جبران درآمد هدف پزشکان به صورت قانونی و کاهش اختلاف بین گروه های مختلف پزشکی و همچنین نظامند شدن برخورد با پزشکان متخلف شده است.

توصیه به سیاستگذاران جهت کاهش و حذف پرداخت غیررسمی در نظام سلامت ایران:

- تدوین و تصویب مقررات مناسب در راستای رقابتی سازی بازار مراقبت سلامت (جدایی خریدار-ارائه کننده)
- افزایش شفافیت عملکرد و مالی نظام سلامت در راستای افزایش آگاهی شهروندان به حقوق خود
- افزایش کیفیت ارائه خدمات در هر دو بخش دولتی به منظور ممانعت از ارجاع بیماران از بخش دولتی به بخش خصوصی
- تدوین و تصویب مجازات سخت برای متخلفین مالی در حیطه نظام سلامت به ویژه دریافت کنندگان پرداخت غیررسمی

یکی از مهمترین سوالاتی که در ادامه و با انجام مطالعات دیگر بایستی در این زمینه پاسخ داده شود بررسی دلایل بالا بودن پرداخت غیررسمی در برخی تخصص ها به ویژه زنان و زایمان (با توجه به وجود بسته ای ویژه برای ترویج زایمان طبیعی در طرح تحول سلامت) و ارائه راهکار لازم است.